

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 6 від «17» 09 2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

COURSE OUTLINE

освітній ступінь	Доктор філософії / Doctor of Philosophy
галузь знань	07 Управління та адміністрування / Management and administration
спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування / Finance, Banking and Insurance

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: С.В. Волосович, д.е.н., проф.

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри фінансів від
18.02.2020 р., протокол №17

Рецензент: А.В. Василенко, к.е.н., доц.

Навчально-методичне видання
СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE

освітній ступінь	Доктор філософії / Doctor of Philosophy
галузь знань	07 Управління та адміністрування / Management and administration
спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування / Finance, Banking and Insurance

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ

Назва теми	Кількість годин				Форма контролю
	Усього годин/кредитів	Лекції	Практичні заняття/Модульний контроль	Самостійна робота	
1. Сутність фінансових ризиків	11	2	2	7	УО, Д, ФВ
2. Економічна сутність страхування фінансових ризиків	11	2	2	7	УО, ТО
3. Іпотечне страхування	12	2	2	8	УО, КСР, Т
4. Страхування ризиків товарних кредитів	12	2	2	8	УО, Д, Т
5. Страхування ризиків споживчих кредитів	12	2	2	8	УО, ТО
6. Страхування кредитів довіри	12	2	2	8	УО, КСР
7. Страхування депозитів	10	2	-	8	УО
8. Інституційне забезпечення страхування фінансових ризиків	10	2	-	8	УО, ФВ, МК
Разом	90/3	16	12	62	

Умовні позначення:

О – усне опитування; Т – тестування; ФВ – фіксовані виступи; ТО – тематичні огляди; Д – дискусія; ЕД – економічний диктант; ІЗ – індивідуальні завдання; КР – контрольна робота; КСР – контроль самостійної роботи; МК – модульний контроль.

2.ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Результати навчання ¹	Вид навчальної роботи ²	Робочий час, год
ПР3,5,16	Тема 1. Сутність фінансових ризиків План лекції 1. Поняття фінансових ризиків. 2. Класифікація фінансових ризиків. 3. Кредитний ризик як складова фінансових ризиків. Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1-3, 9 Основний: 1-5 Додатковий: 1-5 Інтернет-ресурси: 1	2
	Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми: 1. Підходи до визначення сутності фінансових ризиків. 2. Фактори впливу на реалізацію фінансових ризиків. 3. Методи управління фінансовими ризиками.	7
	Практичне заняття Сутність фінансових ризиків 1.Фінансові ризики: поняття та особливості. 2.Наукові підходи до визначення сутності фінансових ризиків. 3.Класифікація фінансових ризиків. 4.Фактори впливу на реалізацію фінансових ризиків. 5.Поняття кредитного ризику. 6.Місце страхування в управлінні фінансовими ризиками.	2
ПР 3, 5, 16	Тема 2. Економічна сутність страхування фінансових ризиків План лекції 1. Передумови виникнення та розвитку страхування фінансових ризиків. 2. Поняття страхування фінансових ризиків.	2

¹ Програмні результати навчання згідно із освітньо-професійною програмою підготовки здобувачів вищої освіти освітнього рівня «доктор філософії» зазначеної спеціальності

² Курсивом виділено інтерактивні методи навчання

	<p>3. Класифікація страхування фінансових ризиків. Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1, 4, 5 Основний: 1-5 Додатковий: 4, 7, 9, 10, 12, 13, 14 Інтернет-ресурси: 5</p>	
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми: 1. Підготувати есе на тему: «Наукові підходи до розуміння страхування фінансових ризиків». 2. Виявити переваги та недоліки страхування фінансових ризиків. 3. Здійснити оцінку стану страхування фінансових ризиків в Україні за 3 останні роки. 4. Зробіть порівняльний аналіз форм страхування фінансових ризиків.</p>	7
	<p><i>Практичне заняття</i> <i>Економічна сутність страхування фінансових ризиків</i> <i>Робота у групах на тему «Особливості страхування фінансових ризиків на сучасному етапі розвитку» із здійсненням його свот-аналізу.</i></p>	2
<p>ПР 3, 5, 13, 16</p>	<p>Тема 3. Іпотечне страхування План лекції 1. Поняття та види іпотеки. 2. Види та особливості ризиків іпотечного кредитування. 3. Економічний зміст іпотечного страхування. 4. Система страхування іпотечних ризиків. 5. Титульне страхування: сутність, призначення. Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1, 2, 4, 6, 9, 13. Основний: 1-5 Додатковий: 1, 4, 7, 9, 10, 12 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми: 1. Підготувати есе на тему: «Історія виникнення та розвитку іпотеки». 2. Виявити переваги та недоліки моделей іпотечного кредитування. 3. Проаналізувати стан іпотечного кредитування в Україні за останні 3 роки.</p>	8

	<p>4. Виявити проблеми іпотечного кредитування в Україні.</p> <p>5. Здійснити оцінку іпотечних ризиків в Україні.</p> <p>6. Здійснити порівняльний аналіз функцій іпотечного страхування та страхування.</p>	
	<p><i>Практичне заняття</i> <i>Іпотечне страхування</i> <i>Робота у групах на тему «Особливості страхування ризиків іпотечного ринку в Україні» із здійсненням їх свот-аналізу.</i></p>	2
ПР 3, 5, 13, 16	<p>Тема 4. Страхування ризиків товарних кредитів План лекції</p> <p>1. Поняття товарних кредитів та притаманних їм ризиків.</p> <p>2. Характеристика ризиків лізингових операцій.</p> <p>3. Страхування ризиків лізингових операцій.</p> <p>4. Характеристика ризиків факторингу.</p> <p>5. Страхування ризиків факторингових операцій.</p> <p>6. Сутність та види страхування експортних кредитів.</p> <p>Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1, 2, 11-13 Основний: 1-5 Додатковий: 1, 4, 7-9 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми:</p> <p>1. Виявити переваги та недоліки лізингу.</p> <p>2. Здійснити порівняльну характеристику фінансового та оперативного лізингу.</p> <p>3. Здійснити порівняльний аналіз ризиків лізингу та оренди.</p> <p>4. Проаналізувати стан ринку лізингу в Україні за останні 3 роки.</p> <p>5. Проаналізувати стан ринку факторингу в Україні за останні 3 роки.</p> <p>4. Особливості страхування ризиків міжнародного факторингу.</p> <p>5. Проаналізувати стан ринку факторингу в Україні за останні 3 роки.</p> <p>6. Проаналізувати стан експортних операцій в Україні за останні 3 роки.</p>	8

	<p align="center"><i>Практичне заняття</i></p> <p align="center"><i>Страховання ризиків товарних кредитів.</i></p> <p><i>1. Розв'язання практичних ситуацій щодо оцінки ризиків факторингу та експортних кредитів.</i></p> <p><i>2. Дискусія на теми:</i></p> <p><i>-«Страховання ризиків лізингу в Україні: можливості застосування зарубіжного досвіду»;</i></p> <p><i>- «Страховання факторингу в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку»;</i></p> <p><i>-«Страховання ризиків експортних операцій в Україні: виклики та можливості розвитку».</i></p>	2
ПР 3, 5, 13, 16	<p align="center">Тема 5. Страховання ризиків споживчих кредитів</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Сутність споживчих кредитів та особливості їх ризиків.</p> <p>2. Система страхування ризиків споживчих кредитів.</p> <p>Список рекомендованих джерел</p> <p>Нормативно-правові акти: 2, 4-6, 8, 9, 13</p> <p>Основний: 1-5</p> <p>Додатковий: 1, 4, 6-9</p> <p>Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми:</p> <p>1. Проаналізувати стан споживчого кредитування в Україні за останні 3 роки.</p> <p>2. Виявити проблеми страхування ризиків споживчих кредитів в Україні.</p> <p>3. Підготувати есе на тему «Напрямки розвитку страхування ризиків споживчих кредитів в Україні».</p>	8
	<p align="center"><i>Практичне заняття Страховання ризиків споживчих кредитів</i></p> <p align="center"><i>Робота у групах «Особливості страхування ризиків споживчих кредитів в Україні на сучасному етапі розвитку» із здійсненням його свот-аналізу.</i></p>	2
ПР 3, 5, 16	<p align="center">Тема 6. Страховання кредитів довіри</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Сутність страхування кредитів довіри.</p> <p>2. Комплексне банківське страхування.</p> <p>3. Страхування сплати митних платежів.</p>	2

	<p>Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1, 2, 9, 10, 13 Основний: 1-5 Додатковий: 1, 3, 4, 6-8, 11 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми: 1. Історія виникнення страхування кредитів довіри. 2. Страхування платіжних карток. 3. Страхування відповідальності керівників кредитних установ.</p>	8
	<p>Практичне заняття Страхування кредитів довіри 1. Історія виникнення страхування кредитів довіри. 1. Сутність страхування кредитів довіри. 2. Страхування платіжних карток. 4. Комплексне банківське страхування. 5. Страхування відповідальності керівників кредитних установ. 6. Страхування сплати митних платежів.</p>	2
ПР 3, 5, 16	<p>Тема 7. Страхування депозитів План лекції 1. Наукові підходи до сутності страхування депозитів. 2. Принципи страхування депозитів. 3. Класифікація страхування депозитів. 4. Порядок страхування банківських депозитів в Україні. 5. Порядок страхування депозитів кредитних спілок. 6. Показники оцінки системи страхування депозитів.</p> <p>Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1,2,3,7,9 Основний: 1-5 Додатковий: 4, 6, 7, 14 Інтернет-ресурси: 1,7</p>	2
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми: 1. Підготувати есе на теми: - «Етапи виникнення та розвитку страхування депозитів»; - «Особливості депозитних ризиків».</p>	8

	<p>2.Виявити недоліки та переваги існуючих моделей страхування депозитів.</p> <p>3.Проаналізувати особливості трансформаційних процесів в національних системах страхування депозитів у період фінансових криз.</p> <p>4.Проаналізувати стан депозитного ринку в Україні за останні 3 роки.</p> <p>5.Проаналізувати зарубіжний досвід страхування депозитів та виявити можливості його застосування в Україні.</p> <p>6.Виявити проблеми страхування депозитів в Україні.</p>	
	<p><i>Практичне заняття</i> <i>Страхування депозитів</i></p> <p>1.Дискусія на тему «Співвідношення між гарантуванням, захистом та страхуванням депозитів».</p> <p>2. Здійснення свот-аналізу страхування депозитів.</p>	2
ПР 3, 5, 16	<p>Тема 8. Інституційне забезпечення страхування фінансових ризиків</p> <p>План лекції</p> <p>1. Сутність та склад інституційного забезпечення страхування фінансових ризиків.</p> <p>2. Організаційно-інституційне забезпечення страхування фінансових ризиків.</p> <p>3. Взаємодія суб'єктів фінансово-кредитної сфери та страхового сектору.</p> <p>Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1-3, 9, 10, 13 Основний: 1-5 Додатковий: 4, 7, 8, 14 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Підготовка до практичного заняття та самоопрацювання з таких питань теми:</p> <p>1. Проблеми кадрового забезпечення страхування фінансових ризиків.</p> <p>2. Інформаційне забезпечення страхування фінансових ризиків.</p> <p>3. Взаємодія страховиків із кредитними спілками, лізинговими компаніями, ріелторами.</p>	8

	<p style="text-align: center;"><i>Практичне заняття</i></p> <p style="text-align: center;">Інституційне забезпечення страхування фінансових ризиків</p> <p><i>Робота у групах «Особливості інституційного забезпечення страхування фінансових ризиків в Україні на сучасному етапі розвитку» із здійсненням його свот-аналізу.</i></p>	2
	Разом	90

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436- IV. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436>
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 №79-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20>
4. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2654-12>
5. Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами: Розпорядження Національної комісії у сфері ринків фінансових послуг та державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 26.04.2005 № 3981 . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>
6. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15/stru/para0233>
7. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02. 2012 р. № 4452-VI.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
8. Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 р. №1734-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19/stru/paran46>
9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 №2664-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

11. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. №723/97-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

12. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 №978-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15>

13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435>

Основний

1. Говорушко Т.А. Страхіві послуги: навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 344 с.

2. Страхіві послуги: навч. посібник / Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І. В. Дем'янюк; за заг. ред. Д. І. Деми. – [3-тє вид., стереотипне]. – К.: Алерта 2017. – 526 с.

3. *Страховання: навч. посіб.* / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.³

4. Ринок фінансових послуг: навч. посібник / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, І. А. Шубенко, Л. В. Недільська, В. М. Трокоз. [3-тє вид., стереотипне]. – К.: Алерта, 2017. – 376 с.

5. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб./П.О.Козик, Т.Г. Васильєв, В.М. Сороківський, В.І. Стефанюк, М.В. Сороківська-Львів: Растр-7, 2016. – 318 с.

Додатковий:

1. Бабенко В.Г. Механізм страхування фінансових ризиків: Монографія – Мелітополь. – Видавництво «Колор Принт», 2009. – 286с.

2. Бобиль В. В. Антикризове управління банківськими ризиками [Текст]: Монографія / В. В. Бобиль. – Дніпропетровськ: вид-во «Свідлер А.Л.», 2012. – 270 с.

3. Бобиль В. В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія / В. В. Бобиль; Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Дніпропетровськ, 2016. – 300 с.

4. *Волосович С.В. Страхування ризиків кредитної сфери: монографія/С.В.Волосович. - К.:КНТЕУ, 2013. - 388 с.*

5. Зачосова Н.В. Формування системи економічної безпеки фінансових установ: монографія / Н.В. Зачосова. – Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А, 2016. – 375 с.

³ Курсивом у списку виділено джерела, що є в наявності у бібліотеці КНТЕУ

6. *Ільченко Г.О. Захист прав споживачів страхових послуг : монографія / Г.О. Ільченко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 184 с.*
7. *Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: Монографія.- Тернопіль:Економічна думка, Карт-бланш.-2002.-570 с.*
8. Пікус Р.В. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України : [монографія] / Пікус Р.В., Олійник Г.І. – К. : Компринт, 2015. – 186 с.
9. Пікус Р.В. Страховий захист підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України: монографія / Р.В. Пікус, О.М. Лобова. – К.: Логос, 2015. – 192 с.
10. Міждисциплінарний словник зі страхування та ризик-менеджменту / [Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, О.М. Лобова та ін.]; за наук. ред. проф. Р.В. Пікус. – К.: Логос, 2015. – 509 с.
11. Онищенко Г. В., Петренко П. Д. Банківські гарантії: монографія. – К.: Алерта, 2014. – 288 с.
12. Розвиток системи управління ризиками ринків фінансових послуг : монографія / [Внукова Н. М. та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. Н. М. Внукова ; Харк. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. – Х. : Ексклюзив, 2014. – 190 с.
13. Фінансові механізми та інструменти подолання дисбалансів соціально-економічного розвитку України : [монографія] / За ред. д.е.н., проф. Т. Г. Васильціва. — Львів : Видавництво ТзОВ «Ліга-Прес», 2016. — 596 с.
14. Шолойко А.С. Довідник інфраструктури страхового ринку / Шолойко А.С. – К.: НУБіП України, 2014. – 117 с.

Періодичні видання

1. Банківська справа.
2. Банковское дело.
3. Вісник КНТЕУ.
4. Вісник НБУ.
5. Економіка України.
6. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право
7. Страхова справа.
8. Страховое дело.
9. Урядовий кур'єр.
10. Фінанси України.

Інтернет-ресурси

1. Верховна Рада України/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
5. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/>
6. Рада Європи [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.consilium.europa.eu/>
7. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб/ [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.fgv.gov.ua/>